

Медициналық-әлеуметтік мекемелерде, оңалту орталықтарында, мүгедектігі бар балаларға арналған оқу орындарында, аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде, әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін адамдар үшін заттай тамақтану нормаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 896 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2016 жылы 8 қаңтарда № 12828 болып тіркелді.

Ескерту. Бұйрықтың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 27.09.2022 № 391 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 69-бабына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда – ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 27.09.2022 № 391 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1. Қоса беріліп отырған медициналық-әлеуметтік мекемелерде, оңалту орталықтарында, мүгедектігі бар балаларға арналған оқу орындарында, аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде, әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін адамдар үшін заттай тамақтану нормалары бекітілсін.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 27.09.2022 № 391 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Әлеуметтік қызметтер департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оны мерзімді баспа басылымдарда және "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

4) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму вице-министрі С.Қ. Жақыповаға жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау және әлеуметтік
даму министрінің міндетін атқарушы

С. Жақыпова

КЕЛІСІЛДІ

Қазақстан Республикасының

Қаржы министрі

_____ Б. Сұлтанов

2015 жылғы " ____ " _____

Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау және
әлеуметтік даму министрінің
міндетін атқарушысының
2015 жылғы 27 қарашадағы
№ 896 бұйрығына қосымша

Медициналық-әлеуметтік мекемелерде, оңалту орталықтарында, мүгедектігі бар балаларға арналған оқу орындарында, аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде, әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін адамдар үшін заттай тамақтану нормалары

Ескерту. Қосымшаға өзгеріс енгізілді – ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 27.09.2022 № 391 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-заттай норма

Медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдарға арналған тағам

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	408
	Бидай ұны, 1-сорт	40
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	200
	Қара нан	200
	Макарондар	20

	Күріш жармасы	20
	Қаракұмық жармасы	10
	Сұлы жармасы	10
	Басқа жармалар (арпа, майда жарма)	20
	Аршылған ас бұршақ	10
	Консервіленген көкбұршақ	10
2	Картоп	400
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	920
	Қырыққабат	160
	Пияз	90
	Сәбіз	120
	Қызылша	120
	Томат	50
	Томат пастасы	6
	Қияр	40
	Тәтті көк бұрыш	30
	Көк пияз	20
	Әшкөк (аскөк, ақжелек, балдыркөк)	40
	Сарымсақ	1
	Бақша дақылдары (қарбыз, қауын, асқабақ)	80
	Басқа көкөністер (баялдылар және т.б.)	60
	Көкөніс шырыны	100
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	610
	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	150
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және т.б.)	100
	Жидектер (жүзім, шие және т.б.)	90
	Жеміс шырыны	100
	Кептірілген жемістер	30
	Кисель	20
5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	93
	Қант	50
	Бал	10
	Тосаптар, джемдер	10

	Ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (печенье және барлығы)	30
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	200
	Ет	140
	Құс еті	40
	Ысталған шұжық	20
7	Балық және балық өнімдері, барлығы оның ішінде:	160
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	120
	Тұздалған және ысталған майшабақ	10
	Балық консервілері	10
	Теңіз өнімдері (теңіз қырыққабаты)	20
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1630
	Сүт	250
	Айран	200
	Қаймақ	30
	Жартылай майлы сүзбе	70
	Қатты ірімшік	20
	Сары май	30
9	Жұмыртқа (дана)	0,5
10	Өсімдік майы, барлығы оның ішінде:	55
	Күнбағыс майы	35
	Асханалық маргарин	10
	Майонез	5
	Аспаздық май	5
11	Шай	2
12	Кофе	2
13	Какао (ұнтақ)	3
14	Йодталған тұз	8
15	Ашытқы	2
16	Дәмдеуіштер	1
17	Картоп крахмалы	2

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидайдан пісірілген нан (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98)

;

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жана піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (: 2), тосап пен джем (: 1,4) және бал (: 1,6);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20).

1.1. Медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Азық-түлік өнімдерін тұтыну нормаларындағы тағамдық заттардың құрамы
1	Энергия, ккал	4032
2	Ақуыздар, барлығы, г	139,5
3	Малдың ақуыздары, г	72,1
4	Майлар, барлығы, г	142,3
5	Өсімдік майлары, г	73,2
6	ҚМҚ, г	51,6
7	МҚМҚ, г	37,3
8	ПҚМҚ, г	38,0
9	Холестерин, мг	395
10	Көмірсутектер, барлығы, г	529
11	Моно-дисахара, г	204
12	Тағамдық талшықтар, г	38,6
13	Кальций, мг	1641
14	Магний, мг	607
15	Фосфор, мг	2409
16	Темір, мг	28,5
17	Мырыш, мг	14,5
18	Селен мкг	101
19	Иод, мкг	270
20	А дәрумені (РЭ) мкг	2604
21	Фолат, мкг	604
22	Е дәрумені, мг	30,4
23	Тиамин, мг	2,62
24	Рибофлавин, мг	2,08
25	Ниацин, мг	40,3
26	С дәрумені, мг	239

Медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынатын заттардық тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға есептелгенде)	Азық-түлік жиынтығындағы заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға)
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	407
2	Темір, мг	3.5-20	7,1
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	646
4	Фолат, мкг	150-200	150
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,65
6	Рибофлавин, мг	0.5-0.9	0,52
7	Ниацин, мг	6-10	10
8	С дәрумені, мг	25-30	59

1.2. Медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамдық мөлшері	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100

3	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, басы алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Мәйекті қатты ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
	5	Шикі ысталған шұжық	100
Пісірілген шұжық			270
Жартылай ысталған шұжық			200
Мәйекті қатты ірімшік			160
	Жаңа ауланған балық (мұздатылған, тұздалған), басы алынған	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70

6	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған нәлім (мұздатылған, тұздалған), басы алынбаған		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
	Қаймағы алынбаған сүт		300
7	Сиыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған табиғи сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қант қосылған қоюлатылған сүтті какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балкытылған ірімшік		18
	Мәйекті қатты ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	

	Әр түрлі жарма		20
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс-жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауындар		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25
17	Картоп крахмалы	100	
	Жаңа піскен картоп		100

2-заттай норма

Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін мүгедектігі бар адамдарға арналған тағам

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3

1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	622
	Бидай ұны, 1-сорт	40
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	300
	Қара нан	300
	Макарон	30
	Күріш жармасы	40
	Басқа жармалар (қарақұмық, сұлы, арпа, майда жарма)	80
	Аршылған ас бұршақ	20
	Консервіленген көкбұршақ	10
2	Картоп	400
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	980
	Қырыққабат	240
	Пияз	90
	Сәбіз	120
	Қызылша	120
	Томат	60
	Томат пастасы	6
	Қияр	60
	Тәтті көк бұрыш	30
	Әшкек (көк пияз, аскөк, ақжелек, балдыркөк)	60
	Сарымсақ	1
	Бақша дақылдары (қарбыз, қауын, асқабақ)	80
	Басқа көкөністер (баялдылар және барлығы)	60
	Көкөніс шырыны	50
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	710
	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	150
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	100
	Жидектер (жүзім, шие және басқалары), тосаптар, джемдер	90
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	30
	Кисель	20

5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	113
	Қант	45
	Конфеттер (жеміс-жидек салмасы бар карамельдер)	30
	Бал	10
	Тосап, джем	10
	Ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (печенье және барлығы)	40
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	213
	Ет (сиыр еті)	150
	Құс еті	40
	Ысталған шұжық	20
	1-санатты сорпалық өнімдер және басқа еттер	6
7	Балық және балық өнімдері, барлығы оның ішінде:	150
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	100
	Балық консервілері	30
	Теңіз өнімдері (теңіз қырыққабаты)	20
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1680
	Сүт	200
	Айран	200
	Қаймақ	30
	Жартылай майлы сүзбе	70
	Ірімшік	20
	Сары май	35
9	Жұмыртқа (дана)	1,0
10	Өсімдік майы, барлығы оның ішінде:	55
	Күнбағыс майы	35
	Майонез	5
	Маргарин	10
	Аспаздық май	5
11	Шай	2
12	Кофе	2
13	Какао (ұнтақ)	3
14	Йодталған тұз	8

15	Ашытқы	1
16	Дәмдеуіштер	1
17	Картоп крахмалы	5
18	Сироп не таблетка түріндегі дәрумендер мен микроэлементтер - 1 наурыз — 30 мамыр кезеңіне	Күніне 15 мл немесе күніне 1 таблетка

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидайдан пісірілген нан (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98)

;

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (: 2), тосап пен джем (: 1,4) және бал (: 1,6);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20).

Мүгедектігі бар адамдар үшін мынадай полидәруменді препараттар анағұрлым қолайлы:

"Юникап", таблеткалар

"Астимин", сироп.

2.1. Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін мүгедектігі бар адамдар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Азық-түлік өнімдерін тұтыну нормаларындағы тағамдық заттардың құрамы
1	2	3
1	Энергия, ккал	4985
2	Ақуыздар, барлығы, г	172,2
3	Малдың ақуыздары, г	78,2
4	Майлар, барлығы, г	157,3
5	Өсімдік майлары, г	79,4
6	ҚМҚ, г	56,6
7	МҚМҚ, г	41,6
8	ПКМҚ, г	41,7
9	Холестерин, мг	536
10	Көмірсутектер, барлығы, г	696
11	Моно-дисахара, г	226
12	Тағамдық талшықтар, г	48,3

13	Кальций, мг	1964
14	Магний, мг	785
15	Фосфор, мг	2953
16	Темір, мг	38,1
17	Мырыш, мг	18,7
18	Селен мкг	143
19	Йод, мкг	285
20	А дәрумені (РЭ) мкг	3090
21	Фолат, мкг	736
22	Е дәрумені, мг	36,2
23	Тиамин, мг	3,42
24	Рибофлавин, мг	2,40
25	Ниацин, мг	52,5
26	С дәрумені, мг	266

Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	Азық-түлік жиынтығындағы заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға)
1	Кальций, мг	394
2	Темір, мг	7,6
3	А дәрумені (РЭ), мкг	620
4	Фолат, мкг	148
5	Тиамин, мг	0,65
6	Рибофлавин, мг	0,50
7	Ниацин, мг	10,5
8	С дәрумені, мг	53

2.2. Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде қызмет көрсетілетін мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамдық мөлшері	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	

2	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	Ішек-қарны тазартылған кұс		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр)		100
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, басы алынған)		150
	Мәйекті қатты ірімшік		50
	Балқытылған ірімшік		70
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
5	Шикідей ысталған шұжық	100	
	Пісірілген шұжық		270
	Жартылай ысталған шұжық		200
	Мәйекті қатты ірімшік		160
	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	

6	Жаңа ауланған, басы алынбаған (мұздатылған, тұздалған)		130
	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Балықтың жон еті		70
7	Сиыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қанты бар какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
	Мәйекті қатты ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад		130
	Тосап, джем, повидло		140
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
10	Томат пастасы	100	
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс-жидек шырындары		100

11	Жеміс сусындары		130
	Қауындар		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
12	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сиыр сүті		300
13	Қара бұйра шай	100	
	Ерігіш шай		25
14	Картоп крахмалы	100	
	Жаңа піскен картоп		100

3-заттай норма

Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін 10 жасқа дейінгі балалар үшін тамақ

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	244
	Бидай ұны, 1-сорт	35
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	100
	Қара нан	100
	Макарондар	10
	Күріш жармасы	20
	Басқа жармалар (сұлы, майда жарма, тары)	30
	Аршылған ас бұршақ	5
	Консервіленген көкбұршақ	5
2	Картоп	400
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	660
	Қырыққабат	120
	Пияз	80

	Сәбіз	90
	Қызылша	80
	Томат	40
	Қияр	60
	Тәтті көк бұрыш	10
	Әшкөк (көк, аскөк, ақжелек,)	30
	Бақша дақылдарын қоса алғанда, басқа да көкөністер	50
	Томат шырыны	100
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	620
	Жаңа піскен жемістер (алма, алмұрт, абрикос)	250
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	50
	Жидектер (жүзім және барлығы)	40
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	15
	Тосап, джем	5
5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	60
	Қант	45
	Конфеттер (жеміс-жидек салмасы бар карамель)	20
	Бал	7
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	150
	Ет	100
	Құс еті	40
	Ысталған шұжық	10
7	Балық өнімдері, барлығы оның ішінде:	105
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	90
	Майшабақ	10
	Теңіз өнімдер (теңіз қырыққабаты)	5
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1660
	Сүт	300
	Айран және басқа ашытылған сүт өнімдері (шұбат)	200
	Қаймақ	15

	Жартылай майлы сүзбе	70
	Ірімшік	15
	Сары май	35
9	Жұмыртқа (дана)	1
10	Өсімдік майы	15
11	Шай	0,4
12	Какао (ұнтақ)	2
13	Кофе	2
14	Йодталған тұз	6
15	Ашытқы	1
16	Дәмдеуіштер	2
17	Картоп крахмалы	2
18	Полидәруменді препарат (1 наурыз - 30 мамыр және 1 қыркүйек - 30 қараша кезеңіне)	Күніне 1 шай қасық сироп

Жазғы сауықтыру кезеңінде (90 күнге дейін), жексенбі, мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын шығыстар нормасы әрбір тәрбиеленушіге бір күнге белгіленген ақша шығыстарынан 10 % есебінен арттырылады. Мерекелік және демалыс күндері менюге қосымша қызыл балық, қара және қызыл уылдырық, шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, ұннан жасалған кондитерлік өнімдер қосылады.

Негізгі тағамға қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидайдан пісірілген нан (: 1.4), қара нан (: 1.6), және макарон өнімдері (: 0.98)

;

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (: 2), тосап пен джем (: 1.4), бал (: 1.6);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3.7), ірімшік (x 8.5) және сары май (x 20).

10 жасқа дейінгі балалар үшін мынадай полидәруменді препараттар анағұрлым қолайлы:

"Витрум-циркус", сироп немесе конфеттер,

"Пикавит", сироп.

3.1. Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін 10 жасқа дейінгі балалар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Азық-түлік өнімдерін тұтыну нормаларындағы тағамдық заттар
1	Энергия, ккал	2806
2	Ақуыздар, барлығы, г	104,9
3	Малдың ақуыздары, г	64,4

4	Майлар, барлығы, г	95,8
5	Өсімдік майлары, г	25,9
6	ҚМҚ, г	42,7
7	МҚМҚ, г	26,1
8	ПҚМҚ, г	18,0
9	Холестерин, мг	422
10	Көмірсутектер, барлығы, г	368
11	Моно-дисахара, г	177
12	Тағамдық талшықтар, г	26,3
13	Кальций, мг	1417
14	Магний, мг	432
15	Фосфор, мг	1862
16	Темір, мг	17,7
17	Мырыш, мг	10,2
18	Селен мкг	64
19	Йод, мкг	238
20	А дәрумені (РЭ) мкг	2088
21	Фолат, мкг	443
22	Е дәрумені, мг	16,6
23	Тиамин, мг	1,84
24	Рибофлавин, мг	1,90
25	Ниацин, мг	28,6
26	С дәрумені, мг	186

Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін 10 жасқа дейінгі балалар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынатын заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға есептелгенде)	Азық-түлік жиынтығындағы заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға)
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	505
2	Темір, мг	3.5-20	6,3
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	744
4	Фолат, мкг	150-200	158
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,66
6	Рибофлавин, мг	0.5-0.9	0,68
7	Ниацин, мг	6-10	10,2
8	С дәрумені, мг	25-30	66

3.2. Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін 10 жасқа дейінгі балалар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісімен заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамдық мөлшері	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
	Ет (сыыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120

4	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, басы алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Мәйекті қатты ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
	5	Шикідей ысталған шұжық	100
Пісірілген шұжық			270
Жартылай ысталған шұжық			200
Мәйекті қатты ірімшік			160
6	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынбаған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
	Қаймағы алынбаған сүт		300
	Сыыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100

7	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қанты бар какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
	Мәйекті қатты ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жарма		2
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15

	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауындар		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25
17	Картоп крахмалы	100	
	Жаңа піскен картоп		100

4-заттай норма

Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін жасөспірімдер (11-18 жастағы) үшін тамақ

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	398
	Бидай ұны, 1-сорт	35
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	200
	Қара нан	200
	Макарондар	15
	Күріш жармасы	20
	Басқа жармалар (сұлы, майда жарма, тары, арпа)	40
	Аршылған ас бұршақ	10
	Консервіленген көкбұршақ	10
	2	Картоп
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	900

	Қырыққабат	170
	Пияз	90
	Сәбіз	120
	Қызылша	100
	Томат	60
	Томат пастасы	5
	Қияр	60
	Тәтті көк бұрыш	30
	Әшкек (көк пияз, ақжелек, аскөк)	30
	Бақша дақылдарын қоса алғанда, басқа да көкөністер	60
	Көкөніс шырыны	180
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	750
	Жаңа піскен жемістер (алма, алмұрт, абрикос)	310
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	80
	Жидектер (жүзім және басқалары)	70
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	17
	Тосап, джем	10
5	Қант және қантқа есептелген кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	70
	Қант	55
	Конфеттер (жеміс-жидек салмасы бар карамель)	20
	Бал	7
6	Етке есептелген ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	230
	Ет	155
	Құс еті	50
	Ысталған шұжық	25
7	Балық өнімдері, барлығы оның ішінде:	135
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	120
	Майшабақ	10
	Теңіз өнімдері (теңіз қырыққабаты)	5
8	Сүт және сүтке есептелген сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	2054

	Сүт	300
	Айран және басқа ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)	200
	Қаймақ	25
	Жартылай майлы сүзбе	70
	Ірімшік	20
	Сары май	50
9	Жұмыртқа (дана)	1
10	Өсімдік майы, барлығы оның ішінде:	25
	Күнбағыс майы	23
	Майонез	2
11	Шай	0,6
12	Какао (ұнтақ)	4
13	Кофе	4
14	Йодталған тұз	7
15	Ашытқы	1
16	Дәмдеуіштер	2
17	Картоп крахмалы	3
18	Лимон қышқылы	0,5
19	Полидәруменді препарат (1 наурыз - 30 мамыр және 1 қыркүйек - 30 қараша кезеңіне)	Күніне 1 таблетка

Жазғы сауықтыру кезеңінде (90 күнге дейін), жексенбі, мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын шығыстар нормасы әрбір тәрбиеленушіге бір күнге белгіленген ақша шығыстарынан 10 % есебінен арттырылады.

Мерекелік және демалыс күндері менюге қосымша қызыл балық, қара және қызыл уылдырық, шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфектері, ұннан жасалған кондитерлік өнімдер қосылады.

Негізгі тағамға қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидайдан пісірілген нан (: 1.4), қара нан (: 1.6) және макарон өнімдері (: 0.98);

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (: 2), тосап пен джем (: 1.4), бал (: 1.6);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3.7), ірімшік (x 8.5) және сары май (x 20).

Жасөспірімдер (10-18 жастағы) үшін "Юникап" полидәруменді препараты, таблеткалары қолайлы.

4.1. Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық

медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін жасөспірімдер (11-18 жастағы) үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Азық-түлік өнімдерін тұтыну нормаларындағы тағамдық заттардың құрамы
1	2	3
1	Энергия, ккал	3914
2	Ақуыздар, барлығы, г	143,0
3	Малдың ақуыздары, г	79,0
4	Майлар, барлығы, г	131,7
5	Өсімдік майлары, г	44,2
6	КМҚ, г	58,3
7	МҚМҚ, г	35,7
8	ПҚМҚ, г	27,2
9	Холестерин, мг	512
10	Көмірсутектер, барлығы, г	520
11	Моно-дисахара, г	219
12	Тағамдық талшықтар, г	38,3
13	Кальций, мг	1681
14	Магний, мг	591
15	Фосфор, мг	2438
16	Темір, мг	26,1
17	Мырыш, мг	14,8
18	Селен мкг	97
19	Иод, мкг	275
20	А дәрумені (РЭ) мкг	2938
21	Фолат, мкг	576
22	Е дәрумені, мг	26,0
23	Тиамин, мг	2,65
24	Рибофлавин, мг	2,25
25	Ниацин, мг	40,8
26	С дәрумені, мг	250

Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін жасөспірімдер (11-18 жастағы) үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с		Азық-түлік жиынтығындағы

№	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынатын заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға есептелгенде)	заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға)
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	429
2	Темір, мг	3.5-20	6,7
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	751
4	Фолат, мкг	150-200	147
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,68
6	Рибофлавин, мг	0.5-0.9	0,57
7	Ниацин, мг	6-10	10,4
8	С дәрумені, мг	25-30	64

4.2. Тірек-қимыл аппаратының функциялары бұзылған балаларға арналған медициналық-әлеуметтік мекемелерде және балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде қызмет көрсетілетін жасөспірімдер (11-18 жастағы) үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамдық мөлшері	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500

	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, бас алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Мәйекті қатты ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
5	Шикідей ысталған шұжық	100	
	Пісірілген шұжық		270
	Жартылай ысталған шұжық		200
	Мәйекті қатты ірімшік		160
	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80

6	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
	Қаймағы алынбаған сүт		300
7	Сиыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Ірімшік		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қанты бар какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
	Мәйекті қатты ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жарма		20

11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауындар		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25
17	Картоп крахмалы	100	
	Жаңа піскен картоп		100

5-заттай норма

Оңалту орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдарға арналған тағам

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3

1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	505
	Бидай ұны, 1-сорт	50
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	280
	Қара нан	200
	Макарондар	10
	Күріш жармасы	45
	Басқа жармалар (сұлы, майда жарма, тары, арпа)	60
	Аршылған ас бұршақ	8
	Консервіленген көкбұршақ	2
2	Картоп	400
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	580
	Қырыққабат	90
	Пияз	70
	Сәбіз	60
	Қызылша	60
	Томат	30
	Томат пастасы	20
	Қияр	40
	Тәтті көк бұрыш	20
	Көк пияз	20
	Әшкөк (аскөк, ақжелек, балдыркөк)	40
	Сарымсақ	0.5
	Бақша дақылдары (қарбыз, қауын, асқабақ)	30
	Басқа да көкөністер (баялдылар және барлығы)	40
	Көкөніс шырыны	50
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	460
	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	100
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	60
	Жидектер (жүзім, шие және барлығы)	20
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	15

	Кисель	5
5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	100
	Қант	70
	Бал	5
	Тосап, джем	8
	Ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (печенье және барлығы)	10
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	250
	Ет	206
	Құс еті	22
	Ысталған шұжық және ысталған ет	15
	Сосискалар мен сарделькалар	5
	Малдың майы (шошқа майы)	1
7	Балық және теңіз өнімдер, барлығы оның ішінде:	80
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	60
	Тұздалған және ысталған майшабақ	10
	Балық консервілері	10
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1700
	Сүт	220
	Айран	200
	Қаймақ	20
	Жартылай майлы сүзбе	85
	Қатты ірімшік	20
	Сары май	35
9	Жұмыртқа (дана)	0,5
10	Өсімдік майы, барлығы оның ішінде:	46
	Күнбағыс майы	28
	Асханалық маргарин	6
	Майонез	6
	Аспаздық май	6
11	Шай	2
12	Какао (ұнтақ)	3
13	Иодталған тұз	8
14	Ашытқы	2

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидайдан пісірілген нан (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98)

;

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (: 2), тосап пен джем (: 1,4), (: 1,6) және ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (x 1,0);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20).

5.1. Оңалту орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Азық-түлік өнімдерін тұтыну нормаларындағы тағамдық заттар
1	2	3
1	Энергия, ккал	3980
2	Ақуыздар, барлығы, г	135,1
3	Малдың ақуыздары, г	63,0
4	Малдың ақуыздары (ақуыздың жалпы санына % қатынасы)	46.6%
5	Майлар, барлығы, г	132,8
6	Өсімдік майлары, г	70,1
7	Қанықтырылған май қышқылдары (ҚМҚ), г	49,5
8	Моноқанықтырылған май қышқылдары (МҚМҚ), г	35,3
9	Полиқанықтырылған май қышқылдары (ПҚМҚ), г	34,6
10	ПҚМҚ/ҚМҚ өзара қатынасы	0.7
11	Холестерин, мг	363
12	Көмірсутектер, барлығы, г	543
13	Моно-дисахара, г	136
14	Тағамдық талшықтар, г	36,5
15	Кальций, мг	1454
16	Магний, мг	601
17	Темір, мг	28,6

18	Мырыш, мг	14,3
19	Селен мкг	108
20	Йод, мкг	261
21	А дәрумені (РЭ) мкг	1934
22	Фолат, мкг	579
23	Е дәрумені, мг	29,5
24	Тиамин, мг	2,65
25	Рибофлавин, мг	1,77
26	Ниацин, мг	40,5
27	С дәрумені, мг	215

Оңалту орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынатын заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға есептелгенде)	Азық-түлік жиынтығындағы заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға)
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	365
2	Темір, мг	3.5-20	7,2
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	486
4	Фолат, мкг	150-200	150
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,67
6	Ниацин, мг	6-10	10,2
7	С дәрумені, мг	25-30	54

5.2. Оңалту орталықтарында, күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамдағы саны	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114

2	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, бас алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Мәйекті қатты ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
Шикідей ысталған шұжық	100		

5	Пісірілген шұжық		270
	Жартылай ысталған шұжық		200
	Мәйекті қатты ірімшік		160
6	Жаңа ауланған, басы алынған балық (100 мұздатылған, тұздалған)		
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
Қаймағы алынбаған сүт		300	
7	Сиыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған табиғи сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қанты бар какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
	Мәйекті қатты ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50

	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жармалар		20
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауын		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25

6-заттай норма**Аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдарға арналған тағам**

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	430
	Бидай ұны, 1-сорт	40
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	260
	Қара нан	150
	Макарондар	8
	Күріш жармасы	40
	Басқа жармалар (сұлы, майда жарма, тары, арпа)	40
	Аршылған бұршақ	15
	Консервіленген көк бұршақ	2
2	Картоп	400
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	515
	Қырыққабат	115
	Пияз	70
	Сәбіз	65
	Қызылша	40
	Томат	30
	Томат пастасы	20
	Қияр	35
	Көк тәтті бұрыш	10
	Көк	10
	Әшкөк (аскөк, ақжелек, балдыркөк)	10
	Сарымсақ	0.1
	Бақша дақылдары (карбыз, қауын, аскабақ)	30
	Басқа да көкөністер (баялдылар және барлығы)	40
	Көкөніс шырыны	50
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	415

	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	80
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	60
	Жидектер (жүзім, шие және басқалары)	20
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	10
	Кисель	5
5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	80
	Қант	50
	Бал	5
	Тосаптар, джемдер	8
	Ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (печенье және барлығы)	10
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	210
	Ет	170
	Құс еті	22
	Ысталған шұжық және ысталған ет	10
	Сосискалар мен сарделькалар	5
	Малдың майы (шошқа майы)	1
7	Балық және теңіз өнімдер, барлығы оның ішінде:	80
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	60
	Тұздалған және ысталған майшабақ	10
	Балық консервілері	10
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1418
	Сүт	180
	Айран	150
	Қаймақ	15
	Жартылай майлы сүзбе	50
	Қатты ірімшік	15
	Сары май	35
9	Жұмыртқа (дана)	0,6
10	Өсімдік майы, барлығы оның ішінде:	40
	Күнбағыс майы	20

	Асханалық маргарин	6
	Майонез	4
	Кулинарлық май	10
11	Шай	2
12	Какао (ұнтақ)	2
13	Йодталған тұз	8
14	Ашытқы	2
15	Дәмдеуіштер	1

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидай наны (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98);

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жана піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (x 2), тосап және джем (x 1,4), бал (x 1,6) және ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (x 1,0);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20).

6.1. Аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Тағамдық заттарды тұтыну
1	2	3
1	Энергия, ккал	3497
2	Ақуыздар, барлығы, г	121,9
3	Малдың ақуыздары, г	60,9
4	Малдың ақуыздары (ақуыздың жалпы санына %)	46.6%
5	Майлар, барлығы, г	121,7
6	Өсімдік майлары, г	55,3
7	Қанықтырылған май қышқылдары (ҚМҚ), г	50,3
8	Моноқанықтырылған май қышқылдары (МҚМҚ), г	36,1
9	Полиқанықтырылған май қышқылдары (ПҚМҚ), г	26,3
10	Холестерин, мг	420
11	ПҚМҚ/МҚМҚ ара салмағы	0.7

12	Көмірқышқылдар барлығы, г	466
13	Моно-дисахара, г	145
14	Тағамдық талшықтар, г	24,8
15	Кальций, мг	1197
16	Магний, мг	488
17	Темір, мг	22,1
18	Мырыш, мг	13,6
19	Селен мкг	114
20	Йод, мкг	260
21	А дәрумені (РЭ) мкг	1448
22	Фолат, мкг	445
23	Е дәрумені, мг	23,8
24	Тиамин, мг	2,30
25	Рибофлавин, мг	1,67
26	Ниацин, мг	36,4
27	С дәрумені, мг	171

Аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынатын заттардың тағамдық тығыздығы (1000 ккал-ға есепке алғанда)	Тағамдық заттардың 1000 ккал-дағы тығыздығы
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	342
2	Темір, мг	3.5-20	6,3
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	414
4	Фолат, мкг	150-200	127
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,66
6	Ниацин, мг	6-10	10,4
7	С дәрумені, мг	25-30	49

6.2. Аумақтық әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қызмет көрсетілетін қарттар мен мүгедектігі бар адамдар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамдағы саны	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100

1	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, бас алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Мәйекті қатты ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70

	Әр түрлі ет консервілері		75
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
5	Шикідей ысталған шұжық	100	
	Пісірілген шұжық		270
	Жартылай ысталған шұжық		200
	Мәйекті қатты ірімшік		160
6	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
	Қаймағы алынбаған сүт		300
7	Сиыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған табиғи сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қант қосылған какао		20
	Тұзсүзбе		20

	Балқытылған ірімшік		18
	Қатты мәйекті ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жарма		20
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауын		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20

	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25

7-заттай норма

Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 7-10 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін тамақ

P/c №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	385
	Бидай ұны, 1-сорт	30
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	180
	Қара нан	100
	Макарондар	5
	Күріш жармасы	25
	Басқа жармалар (арпа, қарақұмық, майда жарма, тары)	30
	Аршылған бұршақ	3
2	Кертоп	200
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	230
	Қырыққабат	40
	Пияз	40
	Сәбіз	45
	Қызылша	20
	Томат	15
	Томат пастасы	15
	Қияр	15
	Көк тәтті бұрыш	3
	Көк пияз	3
	Әшкөк (аскөк, ақжелек, балдыркөк)	3
	Сарымсақ	0,1
	Бақша дақылдары (қарбыз, қауын, асқабақ)	5
	Басқа да көкөністер (баялдылар және барлығы)	10

4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	350
	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	80
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	30
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	8
	Кисель	3
5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	54
	Қант	45
	Тосаптар, джемдер	5
	Ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (печенье және барлығы)	5
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	170
	Ет	150
	Құс	15
	Ысталған шұжық	2
	Сосискалар мен сарделькалар	1
	Малдың майы (шошқа майы)	1
7	Балық және теңіз өнімдер, барлығы оның ішінде:	35
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	30
	Тұздалған және ысталған майшабақ	5
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1160
	Сүт	170
	Айран	200
	Қаймақ	10
	Жартылай майлы сүзбе	50
	Қатты ірімшік	13
	Сары май	23
9	Жұмыртқа (дана)	0,4
10	Өсімдік майы, барлығы	18
11	Шай	1
12	Какао (ұнтақ)	1,5
13	Йодталған тұз	5
14	Ашытқы	0,7

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидай наны (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98);

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (x 2), тосап және джем (x 1,4) және бал (x 1,6);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20).

7.1. Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 7-10 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Тағамдық заттарды тұтыну
1	2	3
1	Энергия, ккал	2380
2	Ақуыздар, барлығы, г	86,4
3	Малдың ақуыздары, г	48,9
4	Майлар, барлығы, г	80,6
5	Өсімдік майлары, г	25,9
6	Қанықтырылған май қышқылдары (ҚМҚ), г	33,1
7	Моноқанықтырылған май қышқылдары (МҚМҚ),г	22,0
8	Полиқанықтырылған май қышқылдары (ПҚМҚ),	18,2
9	Холестерин, мг	249
10	Көмірсулар барлығы, г	321
11	Моно-дисахара, г	115
12	Тағамдық талшықтар, г	14,6
13	Кальций, мг	947
14	Магний, мг	332
15	Темір, мг	13,9
16	Мырыш, мг	9,6
17	Селен, мкг	76
18	Йод, мкг	167
19	А дәрумені (РЭ), мкг	908
20	Фолат, мкг	246

21	Е дәрумені, мг	17,0
22	Тиамин, мг	1,43
23	Рибофлавин, мг	1,37
24	Ниацин, мг	24,9
25	С дәрумені, мг	94

Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 7-10 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	FAO/ДСҰ ұсынатын заттардың тығыздығы (1000 ккал-ға есептелгенде)	1000 ккал-ға тағамдық заттардың тығыздығы
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	398
2	Темір, мг	3.5-20	5,8
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	382
4	Фолат, мкг	150-200	103
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,60
6	Ниацин, мг	6-10	10,5
7	С дәрумені, мг	25-30	40

7.2. Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 7-10 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түліктің атауы	Грамадағы саны	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55

3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, бас алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Қатты мәйекті ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80	
5	Шикідей ысталған шұжық	100	
	Пісірілген шұжық		270
	Жартылай ысталған шұжық		200
	Мәйекті қатты ірімшік		160

6	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
Қаймағы алынбаған сүт		300	
7	Сиыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған табиғи сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қант қосылған какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
	Қатты мәйекті ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150

9	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жарма		20
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауын		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25

8-заттай норма

Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 11-18 жастағы мүгедектігі бар балаларға арналған тағам

--	--	--

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	430
	Бидай ұны, 1-сорт	35
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	260
	Қара нан	150
	Макарондар	10
	Күріш жармасы	45
	Басқа жармалар (арпа, қарақұмық, майда жарма, тары)	55
	Аршылған бұршақ	6
2	Картоп	300
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	305
	Қырыққабат	65
	Пияз	55
	Сәбіз	55
	Қызылша	35
	Томат	15
	Томат пастасы	20
	Қияр	25
	Көк тәтті бұрыш	3
	Көк пияз	6
	Әшкөк (аскөк, ақжелек, балдыркөк)	6
	Сарымсақ	0,5
	Бақша дақылдары (қарбыз, қауын, асқабақ)	5
	Басқа да көкөністер (баялдылар және барлығы)	10
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	365
	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	80
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	30
	Жеміс шырыны	200
	Кептірілген жемістер	10
	Кисель	4

5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	64
	Қант	55
	Тосаптар, джемдер	5
	Ұннан жасалған кондитерлік өнімдер (печенье және барлығы)	5
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	190
	Ет	165
	Құс	15
	Ысталған шұжық	4
	Сосискалар мен сарделькалар	4
	Малдың майы (шошқа майы)	1
7	Балық және теңіз өнімдер, барлығы оның ішінде:	35
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	30
	Тұздалған және ысталған майшабақ	5
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1385
	Сүт	200
	Кефир	200
	Қаймақ	10
	Жартылай майлы сүзбе	60
	Қатты ірімшік	13
	Сары май	30
9	Жұмыртқа (дана)	0,5
10	Өсімдік майы	28
11	Шай	1,5
12	Какао (ұнтақ)	1,5
13	Йодталған тұз	5
14	Ашытқы	0,7
15	Дәмдеуіштер	0,03

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидай наны (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98);

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);
 қантқа - карамельдер (x 2), тосап және джем (x 1,4) және бал (x 1,6);
 сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20).

8.1. Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 11-18 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Тағамдық заттарды тұтыну
1	2	3
1	Энергия, ккал	3200
2	Ақуыздар, барлығы, г	110,7
3	Малдың ақуыздары, г	54,9
4	Майлар, барлығы, г	104,0
5	Өсімдік майлары, г	41,3
6	Қанықтырылған май қышқылдары (ҚМҚ), г	40,9
7	Моноқанықтырылған май қышқылдары (МҚМҚ),г	27,0
8	Полиқанықтырылған май қышқылдары (ПҚМҚ),	27,4
9	Холестерин, мг	295
10	Көмірсулар барлығы, г	446
11	Моно-дисахара, г	135
12	Тағамдық талшықтар, г	20,8
13	Кальций, мг	1116
14	Магний, мг	447
15	Темір, мг	19,2
16	Мырыш, мг	12,5
17	Селен, мкг	104
18	Йод, мкг	183
19	А дәрумені (РЭ), мкг	1133
20	Фолат, мкг	342
21	Е дәрумені, мг	24,8
22	Тиамин, мг	2,05
23	Рибофлавин, мг	1,62
24	Ниацин, мг	32,0
25	С дәрумені, мг	117

Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 11-18 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынған тағамдық заттардың тығыздығы (1000 ккал-ға есептегенде)	1000 ккал-ға тағамдық заттардың тығыздығы
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	349
2	Темір, мг	3.5-20	6,0
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	354
4	Фолат, мкг	150-200	107
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,64
6	Ниацин, мг	6-10	10,0
7	С дәрумені, мг	25-30	37

8.2. Оңалту орталықтарында, оқу орындарында және күндіз болу бөлімшелерінде қызмет көрсетілетін 11-18 жастағы мүгедектігі бар балалар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне зағтай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түлік атауы	Грамдағы саны	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500

	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
4	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130
	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, бас алынбаған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Қатты мәйекті ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80	
5	Шикідей ысталған шұжық	100	
	Пісірілген шұжық		270
	Жартылай ысталған шұжық		200
	Мәйекті қатты ірімшік		160
	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85

6	Тұздалған және ысталған, басы алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
	Табиғи сүт		300
7	Сыыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, майлы айран, қатық, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100
	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған табиғи сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт және қант қосылған какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
Мәйекті қатты ірімшік		12	
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жарма		20
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20

	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300
15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауын		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс-жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25

9-заттай норма

Әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін тұрақты тұратын жері жоқ адамдар үшін тамақ

Р/с №	Азық-түліктің атауы	1 адамға тәулігіне грамм
1	2	3
1	Нан өнімдері (ұн, нан және ұнға есептелген макарондар, жармалар, бұршақтар), барлығы оның ішінде:	400
	Бидай ұны, 1-сорт	20
	Бидайдан пісірілген нан (бидай ұнынан, 1-сорт)	210
	Қара нан	170

	Макарондар	10
	Күріш жармасы	35
	Басқа жармалар (арпа, қаракұмық, майда жарма, тары)	70
	Аршылған бұршақ	6
2	Картоп	400
3	Көкөністер, барлығы оның ішінде:	400
	Қырыққабат	100
	Пияз	60
	Сәбіз	55
	Қызылша	35
	Томат	30
	Томат пастасы	20
	Қияр	35
	Көк тәтті бұрыш	8
	Көк пияз	12
	Әшкөк (аскөк, ақжелек, балдыркөк)	4
	Сарымсақ	0,5
4	Жемістер, барлығы оның ішінде:	315
	Жемістер (алма, алмұрт, абрикос және барлығы)	130
	Цитрус жемістері (лимондар, апельсиндер және барлығы)	30
	Жеміс шырыны	120
	Кептірілген жемістер	7
5	Қант және кондитерлік өнімдер, барлығы оның ішінде:	45
	Қант	42
	Тосаптар, джемдер	5
6	Ет өнімдері, барлығы оның ішінде:	210
	Ет	180
	Құс	23
	Ысталған шұжық	8
7	Балық және теңіз өнімдері, барлығы оның ішінде:	49
	Жаңа ауланған және мұздатылған балық	40

	Тұздалған және ысталған майшабақ	9
8	Сүт және сүт өнімдері, барлығы оның ішінде:	1010
	Сүт	180
	Кефир	170
	Қаймақ	4
	Жартылай майлы сүзбе	20
	Қатты ірімшік	10
	Сары май	24
9	Жұмыртқа (дана)	0,4
10	Өсімдік майы, барлығы оның ішінде:	42
	Күнбағыс майы	25
	Маргарин	3
	Майонез	4
	Аспаздық май	10
11	Шай	2
12	Какао (ұнтақ)	1,5
13	Йодталған тұз	6
14	Ашытқы	0,3
15	Дәмдеуіштер	0,03

Мерекелік және демалыс күндері тамақтануға жұмсалатын белгіленген тәуліктік ақша шығыстарын 10 %-ға арттыру есебінен менюге қосымша қызыл балық, уылдырық (қара және қызыл), шұжықтың жеңсік сорттары, шоколад конфеттері, торттар мен тәтті нандар қосылады.

Қайта есептеу үшін коэффициенттер:

ұнға - бидай наны (: 1,4), қара нан (: 1,6) және макарон өнімдері (x 0,98);

томатқа - томат пастасы (x 1,5);

жаңа піскен жемістерге - кептірілген жемістер (x 5);

қантқа - карамельдер (x 2), тосап және джем (x 1,4) және бал (x 1,6);

сүтке - қаймақ (x 5), сүзбе (x 3,7), ірімшік (x 8,5) және сары май (x 20)

9.1. Әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін тұрақты тұратын жері жоқ адамдар үшін заттай тамақтану нормаларын айқындауды және қолдануды нақтылайтын сипаттамалар

Р/с №	Тағамдық заттар	Тағамдық заттарды тұтыну
1	2	3
1	Энергия, ккал	3060
2	Ақуыздар, барлығы, г	104,3

3	Малдың ақуыздары, г	49,2
4	Майлар, барлығы, г	105,2
5	Өсімдік майлары, г	53,7
6	Қанықтырылған май қышқылдары (ҚМҚ), г	39,2
7	Моноқанықтырылған май қышқылдары (МҚМҚ), г	30,7
8	Полиқанықтырылған май қышқылдары (ПҚМҚ)	28,3
9	Холестерин, мг	319
10	Көмірсулар барлығы, г	412
11	Моно-дисахара, г	116
12	Тағамдық талшықтар, г	24,5
13	Кальций, мг	974
14	Магний, мг	448
15	Темір, мг	19,8
16	Мырыш, мг	12,9
17	Селен, мкг	85
18	Йод, мкг	202
19	А дәрумені (РЭ), мкг	1111
20	Фолат, мкг	372
21	Е дәрумені, мг	24,4
22	Тиамин, мг	2,12
23	Рибофлавин, мг	1,45
24	Ниацин, мг	33,4
25	С дәрумені, мг	132

Әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін тұрақты тұратын жері жоқ адамдар үшін азық-түлік жиынтығының тағамдық тығыздығы

Р/с №	Атауы	ФАО/ДСҰ ұсынған тағамдық заттардың тығыздығы (1000 ккал-ға есептегенде)	1000 ккал-ға тағамдық заттардың тығыздығы
1	2	3	4
1	Кальций, мг	250-400	318
2	Темір, мг	3.5-20	6,5
3	А дәрумені (РЭ), мкг	350-500	363
4	Фолат, мкг	150-200	121
5	Тиамин, мг	0.5-0.8	0,69
6	Ниацин, мг	6-10	10,9
7	С дәрумені, мг	25-30	43

9.2. Әлеуметтік бейімдеу орталықтарында қызмет көрсетілетін тұрақты тұратын жері жоқ адамдар үшін азық-түлік жиынтығындағы азық-түліктің бірін екіншісіне заттай ауыстыру нормалары

Р/с №	Азық-түлік атауы	Грамдағы саны	
		ауыстырылатын азық-түлік	ауыстыратын азық-түлік
1	2	3	4
1	Бидай ұны, 1-сорт	100	
	Күріш		100
	Макарон өнімдері		100
	Майда жарма		100
2	Бидай ұнынан пісірілген ақ нан, 1-сорт	100	
	Қара нан		114
	Бидай ұнынан пісірілген жай батондар, 1-сорт		95
	Бидай ұнынан пісірілген нан, жоғары сорт		85
	Бидай ұны, 1-сорт		72
	Вафли		55
3	Күріш (жарма)	100	
	Әр түрлі жармалар		100
	Макарон өнімдері		100
	Бидай ұны, 1-сорт		100
	Жаңа піскен картоп		500
	Жаңа піскен көкөністер		500
	Ашытылған және тұздалған көкөністер		500
	Табиғи және маринадталған көкөніс пен бұршақ консервілері		500
	Ет (сиыр, шошқа, қой еттері)	100	
	Сүйексіз кесек ет		80
	Сүйекті кесек ет		100
	1-санатты сорпалық өнімдер (бауыр, бүйрек, жүрек)		100
	Ішек-қарны тазартылған құс		100
	Ішек-қарны тазартылмаған құс		120
	Бұғы еті		130

4	Балық (мұздатылған және тұздалған түрде, басы алынған)		150
	Майлы сүзбе		250
	Жаңа сауылған сүт		600
	Тауық жұмыртқасы, дана		2
	Қатты мәйекті ірімшік		50
	Ысталған ет (ветчина, төс ет, орамалар, жартылай ысталған шұжықтар)		60
	Балқытылған ірімшік		70
	Әр түрлі ет консервілері		75
	Пісірілген шұжық және сосискалар (сарделькалар)		80
	5	Шикідей ысталған шұжық	100
Пісірілген шұжық			270
Жартылай ысталған шұжық			200
Мәйекті қатты ірімшік			160
6	Жаңа ауланған, басы алынған балық (мұздатылған, тұздалған)	100	
	Кептірілген балық		15
	Балықтың жон еті		70
	Ысталған және қақталған балық		75
	Балық консервілері		80
	Тұздалған, басы алынған майшабақ		85
	Тұздалған және ысталған, бас алынбаған майшабақ		100
	Жаңа ауланған, басы алынбаған нәлім (мұздатылған, тұздалған)		130
	Жаңа сойылған және тұздалған ет		70
	Майлы сүзбе		170
Қаймағы алынбаған сүт		300	
	Сыыр сүті	100	
	Ашытылған сүт өнімдері (айран, кефир, қатық, ұйыған сүт, ацидофилин)		100
	Ашытылған сүт өнімдері (қымыз, шұбат)		100

7	Сүзбе		30
	Қоюлатылған, зарарсыздандырылған қантсыз сүт		30
	Қант қосылған қоюлатылған табиғи сүт		20
	Кілегей, қаймақ		20
	Қоюлатылған сүт пен қант қосылған какао		20
	Тұзсүзбе		20
	Балқытылған ірімшік		18
	Қатты мәйекті ірімшік		12
8	Қант	100	
	Карамель		50
	Мармелад, апельсин мен лимон бөліктері		50
	Тосап, джем, повидло		80
9	Шоколад	100	
	Какао ұнтағы		150
	Бал		165
	Қоюлатылған сүт қосылған какао		200
	Қант		300
10	Картоп	100	
	Әр түрлі жармалар		20
11	Жаңа піскен, ашытылған және тұздалған көкөністер	100	
	Әр түрлі жарма		20
	Картоп		100
12	Пияз	100	
	Жаңа піскен сарымсақ		50
13	Томат пастасы (тығыздығына қарамастан)	100	
	Кетчуп		150
	Томат-пюре		200
	Жаңа піскен қызанақ		500
	Томат шырыны		500
14	Жеміс және жидек шырындары	100	
	Томат немесе көкөніс шырыны		15
	Сыыр сүті		300

15	Жаңа піскен жемістер	100	
	Жаңа піскен жидектер		100
	Апельсиндер, мандариндер		100
	Табиғи жеміс және жидек шырындары		100
	Жеміс сусындары		130
	Қауын		200
	Қарбыздар		300
	Кептірілген жемістер		20
	Тосап, джем, повидло		17
	Жеміс пен жидек сығындысы		10
16	Жапырақты қара шай	100	
	Ерігіш шай		25

ФАО – Біріккен Ұлттар Ұйымының Азық-түлік және ауыл шаруашылығы ұйымы
 ДСҰ – Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК